

Ekonomisk hållbarhet i förskolan -vad kan det innebära?

Benita Berg fil. lic och doktorand Mälardalens högskola
Kristianstad den 28 mars 2019

Praxisnära kunskapsutbildning

-förskolebarns matematiska förståelse och bekantskap
med hållbar finansiell utveckling

Ett samarbete mellan Mälardalens högskola och Finansinspektionen

<https://www.fi.se/contentassets/687e75c451854e53bcf754714dca5a2b/projektrapport-forskolebarn.pdf>

Forskningsprojektet

Syfte var att skapa förutsättningar för att utmana och utveckla barns lärande, nyfikenhet, upptäckarglädje, och delaktighet avseende matematisk förståelse och hållbar samhällsutveckling och att utveckla förskolornas lärandemiljö i relation till detta.

Bakgrund

- Kunskapsbrist och osäkerhet bland barn och vuxna i matematik och finansiell literacitet.
- Forskning om lärande för hållbar utveckling visar att förskollärare sällan talar om ekonomisk hållbarhet
- Det finns behov av forskning avseende förskolebarn, matematik och hållbar utveckling.

Läroplan för förskolan Lpfö18

”En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig (Skolverket, 2018 s.9)

Ekonomisk hållbarhet i förskolan

- Källsortering
- Återbruka material
- Resursanvändning och dess konsekvenser för miljö och mänskliga förhållanden.
- Ekonomi, pengar, sparande
- Konsumtion och livsstilmönster
- Delta i inköpsbeslut och samtala om behov och önskningar.
- Utgå från barns erfarenhetsvärld och förståelse

Finansiell literacitet - Förmågan att förstå finansiell information

- Att kunna förstå, tolka och fatta bra ekonomiska beslut.
  - Att få pengar att räcka och att hålla ordning på sin ekonomi
1. **tal** (mer/mindre, produktion/konsumtion)
  2. **tid** (sparande, ekonomisk planering)
  3. **pengar och inkomst** (mynt och sedlar, pengars funktion)
  4. **marknad och byteshandel** (pris, tillgång, brist, lån)
  5. **institutioner** (banker)
  6. **val** (ekonomiska val som görs)
  7. **sociala värden** (samhällsnytta och ansvar)
  8. **vanor och beteenden** (shopping)

(Holden et al, 2009)

Finansiell literacitet i förskolan

- Att förskolebarn börjar utveckla en förståelse för pengars värde och utvecklar en förmåga som möjliggör ansvarsfulla ekonomiska beslut och användning av pengar.
- Det är viktigt att börja tidigt med att lära barn om pengar och sparsamhet.
  - Föräldrars roll
  - Förskolans roll

Genomförande

Sex förskollärare från tre förskolor har träffat forskare vid fyra tillfällen

Träffar som bestod av planering, reflektion och utvärdering

- reflektera om sin praktik
- observation av verksamheten
- föra dialoger med sina kollegor
- intervjua barn
- skriva två kritiska händelser

Teman: Matematik, ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet

Kritiska händelser

-Critical – incident technique (CIT)

En lärandesituation från vardagen -ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet.

- *var* händelsen inträffade
- *vilka* som var närvarande
- *hur* det började
- *vad* gjorde hon /han
- *hur* det slutade.

Resultat

- ❑ **Att arbeta med finansiell literacitet och ekonomisk hållbarhet i förskolan**
  - *Att hushålla med resurser*
  - *Att källsortera och återanvända*
  - *Att vara varsam i hanteringen av leksaker och material*
  - *Att kunna delta i all verksamhet oberoende av ekonomisk förutsättning*

- ❑ **Att arbeta pedagogiskt med matematik och ekonomi i barngruppen**
  - *att ordna och skapa miljöer och att erbjuda material*
  - *att arbeta med matematik som innehåll*
  - *ekonomi som innehåll i vardagens återkommande rutiner*
  - *samtal med barnen – om pengar*

Att arbeta med finansiell literacitet och ekonomisk hållbarhet i förskolan

Att hushålla med resurser

- Elektricitet
- Pappersförbrukning
- Minska matavfall

”Vi källsorterar väldigt mycket. Vi har ett stort soprum ... som barnen följer med till, och vet vad de ska slänga. Så det känns som självklarhet att de vet var de ska lägga sakerna.”

Att källsortera och återanvända

- Inarbetade system för källsortering
- Barnen är delaktiga och har inflytande
- Återanvändning av material för att konstruera
- Skräp som konstmaterial

Att arbeta med finansiell literacitet och ekonomisk hållbarhet i förskolan

Att vara varsam i hanteringen av leksaker och material

- Ta hand om leksaker och material på ett hållbart sätt
- Vara medveten om pengars värde

”Att man är rädd om grejerna. Att man tänker allting kostar ju, liksom vad man än gör. Även mat, grejerna vi har omkring oss, om man säger. De kommer från någonstans. Man skapar en medvetenhet där att det är inte det där slit och släng...

Att kunna delta i all verksamhet oberoende av ekonomisk förutsättning

- Kostnadsfri förskola
- Kläder, material och utrustning

”Det är det här kostnadsfri förskola att vi får inte kräva, alltså, man får egentligen inte kräva luciakläder, eller hjälm till pulkaåkningen, det ska vi stå för om någon familj inte har de ...”

Att arbeta pedagogiskt med matematik och ekonomi i barngruppen

Att ordna och skapa miljöer och att erbjuda material

- Material som stödjer barn lärande om matematik och ekonomi
- Betalningsmedel (sedlar, betalkort, kapsyler, knappar)

”Vi hade några kort, som man har fått, föräldrar tog med sig, typ från H&M. Såna där gamla. Fast de använder, alltså då använder de dem lite som att de skulle betala, men det blev inget så stort utav det, utan det var mest ... de vill hellre ha de här sedlarna eller kapsylerna eller knapparna.”

Att arbeta med matematik som innehåll

- Taluppfattning
  - Antal, siffror, bråk
- Former
- Rumsuppfattning
- Sortering
  - kapsyler, klossar
- Pengar

Att arbeta pedagogiskt med matematik och ekonomi i barngruppen

Ekonomi som innehåll i vardagens återkommande rutiner

- Vara sparsam och inte slösa på resurser
- Handtvätt – problem med pappershanddukar
- Matsituationer – inte slänga mat
- Stor konsumtion av ritpapper
- Minska på pappersförbrukningen
- Göra egna målarböcker
- Blyertspennor och sudd

Samtal med barnen – om pengar

- Barn har tankar, erfarenheter och kunskaper om ekonomiska frågor (sparande, pengars värde, inkomst).

Vi har också haft det problemet, att inte bara rita ett streck på pappret. Vi har pratat om var kommer pappret ifrån. Vi har introducerat blyertspennor och sudd. Så att barnen kan suddas om det blir fel.”

Sammanfattning

”Vi kan nu se att vi arbetar med dessa mål, men tidigare pratade vi aldrig om dem som pedagogiska mål.”

Ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet

- Förskolorna arbetade med ekonomisk hållbar utveckling och finansiell literacitet på organisatorisk nivå och i arbetet med barnen
- Förskollärarnas medvetenhet har ökat inom matematik, ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet.
- De har utvecklat redskap för ett fortsatt arbete av dessa innehåll som kan skapa förutsättningar att vidareutveckla barns matematiska förståelse och ekonomiska kunnande.

Slutord

Finansiell literacitet

- Ett främmande begrepp som sällan används
- Viktig kompetens för ett framtida hållbart samhälle

Behov av fortbildning för förskolepersonal

- att utveckla och fördjupa kunskapen om ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet
- Hur de kan arbeta didaktiskt för att skapa möjligheter för barns lärande.
- Ett utbildningsmaterial skulle behöva utvecklas som stöd för förskolors arbete med dessa innehåll.

Diskussionsfrågor

- Hur arbetar er förskola med ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet?
- Hur skulle du vilja arbeta med ekonomisk hållbarhet och finansiell literacitet?

Tack!